

Oponentský posudek bakalářské práce

Citace práce: Brambus, O., 2013: Vliv jevu El Niño / Jižní oscilace na klima Nového Zélandu. Bakalářská práce. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 40 s.

Autor práce se zabývá fenoménem ENSO jakožto faktorem, který podmiňuje časovou variabilitu klimatu na Novém Zélandu. Poznatky shromážděné z literatury doplňuje vlastním výzkumem, kdy sleduje vztah mezi hodnotami indexu Jižní oscilace a dvou klimatických prvků na vybraných stanicích v zájmové oblasti.

Práce je vhodně a přehledně členěna, snad jen vyčlenění samostatné a jediné podkapitoly 3.1.1 v rámci 3.1 je nadbytečné. Těžištěm práce je po právu její rešeršní část. Téma práce je z hlediska české klimatologie poměrně exotické, takže se autor při jeho zpracování opíral výhradně o zahraniční literaturu. Vzhledem k této „exotičnosti“ postrádám fyzicko-geografickou charakteristiku širší oblasti, především přehled jejího klimatu.

Seznam literatury obsahuje 12 položek, což není mnoho. K tomu je však třeba připočíst řadu dalších prací citovaných nepřímo. Tato forma citace by neměla být používána tak často, navíc tyto práce v seznamu literatury většinou chybí, stejně jako práce Rogers and van Loon (1982) a Basher and Thompson (1996). Za další slabinu považují převahu starších prací a nevyužití online zdrojů, například ze stránek CPC NOAA. Kladně naopak hodnotím, že autor s citovanými pracemi skutečně pracuje a kombinuje poznatky z více prací do jednoho organického celku.

Rešeršní část je dobře čitelná, logicky uspořádaná, snad s výjimkou textu o indexu SOI, který by podle mého názoru patřil až do kap. 3.4. Také pojem La Niña se v textu objevuje bez předchozího vysvětlení. Podstatnějším problémem je to, že autor tento index nepřesně definuje jako rozdíl tlaku vzduchu mezi Tahiti a Darwinem. Ve skutečnosti jde o odchylku od normovaného rozdílu. Nepřesná definice pak vede ke sporné formulaci „pokud je v oblasti Darwinu výrazně vyšší tlak než na Tahiti ... hovoříme o El Niño podmínkách“ (s. 12). Pozoruhodné je, že na s. 23 autor uvedenou normalizaci zmiňuje. Hodnotnou poznámku o ENSO jako přirozeném aspektu klimatického systému kazí podle mě zavádějící tvrzení, že „El Niño a La Niña se střídají jako léto a zima“ (s. 12). V textu věnovanému dendrochronologii autor zapomíná, že v humidních oblastech není pro růst stromů rozhodující úhrn srážek, nýbrž teplota vzduchu. Chemické látky z hlubin oceánu zřejmě nejsou součástí fotosyntézy (s. 9). Co znamená pojem „přízemní tlak“ na s. 18?

Je sympatické, že autor nezůstává u poznatků čerpaných z literatury, ale snaží se o jejich ověření pomocí vlastního výzkumu. Chápu to jako první nástin, který si neosobuje nárok na úplnost. Oceňuji, že si je autor vědom nedokonalosti použité databáze. Dovolím si upozornit na několik formálních nedostatků:

- Není uvedeno, jak byly shlazovány hodnoty SOI, použité v obr. 8. Každopádně není vhodné, když jsou vrcholy shlazené křivky fázově posunuty oproti vrcholům neshlazené křivky.
- Obrázky 10 – 13 jsou nepřehledné, vhodnější by bylo využít vedlejší osu y. V případě srážek by pak nebyl problém použít standardní měsíční úhrny místo průměrných denních úhrnů, které nadto nejsou správně pojmenovány.

- Vztah na s. 36 má podivný tvar, navíc pokud jde o počet studovaných roků, ve jmenovateli má být hodnota 13. Násobení konstantou -10 je zřejmě motivováno jen zobrazením v obr. 14 a 15, její zavedení je tak sporné – opět lze řešit vedlejší osou y.

Za podstatnou považuji otázku, proč autor při výzkumu nevyužil shlazené hodnoty a neodstranil z dat roční chod porovnávaných veličin. Zdůvodnění na s. 34 považuji za nepřilíš přesvědčivé. Hodnocení jednotlivých měsíců ve vztahu k SOI je pak sporné. Může se autor k této otázce vyjádřit podrobněji?

Z formálního hlediska autor osvědčil dobré jazykové a stylizační schopnosti. V práci není mnoho gramatických chyb, s výjimkou mnohdy chybějící interpunkce, která ztěžuje čitelnost textu. Text nicméně působí poněkud nevyzrálé, informace se na několika místech opakují, některé formulace nejsou přesné, např. „korelace teploty předchází SOI“ (s. 20). V jednom případě chyba znemožňuje porozumění: „při záporném SOI ... je přítok vyšší a při kladném ... naopak vyšší“ (s. 22). Při převodu informací z angličtiny pak nebyl upraven slovosled – správně má být např. „podmínky El Niño“, „klíčové regiony SST“ apod. Obrázek 5 není v textu citován.

Závěrem mohu konstatovat, že autor splnil cíle práce. Práce působí sympaticky, není však zpracována dost pečlivě. Považuji též za nešťastné, že autor v celé práci nepoužil v soudobé literatuře častý termín „dálkové vazby“, i když se právě touto problematikou zabývá. Jeho práci nicméně považuji za uspokojivou a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením velmi dobře.

V Praze dne 5. června 2013

RNDr. Miloslav Müller, Ph.D.
Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Katedra fyzické geografie a geoekologie